Stenogramma
2012. gada 25. oktobrī
- - - - - - - - - - - - - - - - - -
...LP0417_1 (Sēde: 25.10.2012)

Nākamais darba kārtības jautājums - likumprojekts **„Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu””**, pirmais lasījums.

Juridiskās komisijas vārdā - deputāte Ilma Čepāne.

I.Čepāne (VIENOTĪBA).

Labrīt, godātie kolēģi! Atļaujiet raksturot šā likumprojekta sagatavošanas vēsturi.

Proti, Saeima 2012.gada 21.jūnija sēdē pieņēma likumu „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu””. Taču Valsts prezidents šā gada 28.jūnijā nodeva šo likumu otrreizējai caurlūkošanai, un Saeima 2012.gada 26.jūlija ārkārtas sēdē veica otrreizēju caurlūkošanu un pieņēma labotos likuma grozījumus. Taču 2012.gada 3.augustā Valsts prezidents saņēma 38 Saeimas deputātu parakstus ar prasību apturēt likuma „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu”” publicēšanu. Valsts prezidents vēstulē Saeimas priekšsēdētājai Āboltiņas kundzei norāda, ka Valsts prezidentam nav rīcības brīvības un likuma publicēšana ir jāaptur, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu. Taču Valsts prezidents arī norāda, ka vienlaikus ir jāpārliecinās, vai nepastāv Satversmes 73.pantā minētie ierobežojumi Satversmes 72.panta piemērošanai. Valsts prezidents, izanalizējot šo likumprojektu, ir secinājis, ka šajos likuma grozījumos, kas tika izskatīti otrreizējā caurlūkošanā, ir ietverts tiesiskais regulējums, kas saskaņā ar Satversmes 73.pantu nepieļauj Satversmes 72.panta piemērošanu, un tādēļ Valsts prezidents lūdza nodalīt vismaz Eiropas pilsoņu iniciatīvu un nekavējoties to virzīt atsevišķā likumprojektā.

Kā jūs jau zināt, Saeima to arī izdarīja. Taču pēc tam, gatavojot šo likumprojektu Juridiskajā komisijā otrreizējai caurlūkošanai, Juridiskā komisija nevarēja panākt šā likumprojekta virzīšanu... tātad atbalstu, lai to virzītu uz Saeimas sēdi.

Jo kāda pastāvēja problēma?

Šajā vēstulē, kuru Valsts prezidents raksta Āboltiņas kundzei, viņš bez jau iepriekš minētā iemesla, kādēļ nevar šo likumprojektu parakstīt, vēl norāda, ka likumprojektā ir tādas lietas, kas, viņaprāt, noteikti ir saglabājamas; un, proti, tā ir aģitācijas un finansēšanas kontrole, likumprojekta kvalitātes pārbaude, uz 50 tūkstošiem palielinātais pirmajā parakstu vākšanas posmā nepieciešamais parakstu skaits... Un līdz ar to tie, kā Valsts prezidents uzskata, ir ieviešami nekavējoties un otrreizējas caurlūkošanas ietvaros no tiem nedrīkstētu atteikties. Kā zināms, to nosaka arī Kārtības ruļļa 115.panta otrā daļa. Un, ņemot vērā to, ka šajā gadījumā šī vienošanās, it īpaši runājot par pārejas periodu, netika panākta, tika, kā jūs redzat, iesniegts jauns likumprojekts, kur faktiski, atšķirībā no iepriekšējā likumprojekta, ir palikusi gandrīz visa tā pati procesuālā kārtība, proti, gan iesniedzēja identitātes atklāšana, gan projekta kvalitātes pārbaude, gan aģitācijas un finansēšanas kontroles tiesiskais regulējums. Taču vienīgā... tomēr pavisam ir trīs atšķirības - pirmkārt, pirmajā posmā, līdz

2015.gadam, ir paredzēts, ka pašreizējo 10 tūkstošu parakstu vietā ir jāsavāc 30 tūkstoši parakstu.

Otrkārt, - un to nosaka pārejas noteikumu 4. un 5.punkts - šajā gadījumā pirmajā posmā var vērsties gan pie notāra paraksta apstiprināšanai, gan arī bāriņtiesā. Un bez tam ir arī vēl neliels precizējums sakarā ar to, ka šis parakstu skaits pirmajā posmā, salīdzinot ar šiem 50 tūkstošiem, tiek samazināts, bet ir palielināts laiks, kad Centrālā vēlēšanu komisija šajā otrajā posmā var vākt parakstus.

Tādējādi, ņemot vērā to, ka būtiski grozījumi (salīdzinot ar iepriekšējiem likumiem) šajā likumā nav izdarīti, Juridiskā komisija to atbalstīja un lūdz Saeimu atzīt par steidzamu.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Agešina kungs, vai jūs gribat debatēt par steidzamību? Mums vispirms... tātad vispirms ir jābalso par steidzamību.

I.Čepāne. Jā! Es tātad lūdzu atbalstīt likumprojekta steidzamību.

Sēdes vadītāja. Lūdzu zvanu! Balsosim par likumprojekta „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu”” atzīšanu par steidzamu! Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 50, pret - 34, atturas - nav. Likumprojekts par steidzamu atzīts.

I.Čepāne. Paldies.

Sēdes vadītāja. Tātad uzsākam debates. Par pirmo lasījumu vārds deputātam Valērijam Agešinam.

V.Agešins (SC).

Godātie kolēģi! Likumprojektā „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu””, neskatoties uz opozīcijas pamatotajiem iebildumiem, vēl aizvien... joprojām ir paredzēts referendumu rosināšanas slieksni pacelt līdz 10 procentiem no balsstiesīgo pilsoņu skaita. Pieņemot šādus iedzīvotājiem nedraudzīgus un praktiski neizpildāmus noteikumus, mūsu valsts var noslīdēt vienā no pēdējām vietām Eiropā cilvēku spējā ietekmēt politiskos procesus.

Pašlaik likums nodrošina pilsoņiem pietiekami plašas iespējas ietekmēt politisko procesu, un tādējādi tas būtiski atšķiras no koalīcijas piedāvājuma, kas ved uz tiešas demokrātijas institūta būtisku sašaurināšanu.

Mēs uzskatām, ka referenduma iniciēšanai ir jānotiek tāpat kā pašlaik. Pēc mūsu domām, 10 tūkstošu Latvijas pilsoņu pieteikums ir nopietns iemesls, lai tālāk jau Centrālā vēlēšanu komisija organizētu otro posmu parakstu vākšanai par referenduma sarīkošanu. Un arī šis slieksnis nav par zemu. Atsevišķas Saeimā pārstāvētās partijas droši vien saprot, cik grūti ir savākt pat 10 tūkstošus parakstu.

Mēs neesam gatavi tik būtiski ierobežot tautas tiesības ietekmēt politiskos procesus un pēc būtības palielināt naudas varu politikā. Acīm redzami, ka nodrošināt 50 tūkstošu parakstu savākšanu spēs tikai organizācijas, kuras atbalsta ļoti turīgi cilvēki. Rezultāts būs tas, ka visus

lēmumus varēs diktēt šaura politiskās un ekonomiskās elites grupa, savukārt sabiedrībai mazināsies uzticība tautas nobalsošanas procesam, kaut gan atbilstoši Satversmei suverēnā vara Latvijā pieder tautai.

„Saskaņas Centrs" uzskata, ka nepieciešams nevis apgrūtināt pilsoņu tiesību izmantošanu tiešās demokrātijas īstenošanai, bet gan ierobežot naudas plūsmu, kas tiek tērēta aģitācijai. Turklāt tas, ka 2015.gadā visiem valsts iedzīvotājiem būs elektroniskais paraksts, ka visi vecāka gadagājuma cilvēki būs interneta lietotāji, ir mīts. Tāpēc, manuprāt, nedrīkst uz neesošas lietas pamata - tāda lieta šobrīd ir elektroniskais paraksts! - noteikt būtiskus ierobežojumus tautai lemt savu likteni, brīvi paust savu viedokli un gribu un labot Saeimā pieļautās kļūdas.

Līdz ar to es aicinu balsot „pret" šo nedemokrātiskas domāšanas recidīvu.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Andrejam Elksniņam.

A.Elksniņš (SC).

Godājamie kolēģi! Es tiešām aicinu ieklausīties mana kolēģa Agešina kunga teiktajā attiecībā uz tautas tiesību ierobežošanu un skatīties uz to kā uz recidīvu. Un uz tiem pašiem grābekļiem Saeima Juridiskās komisijas pavadā acīm redzami kāpusi jau vairākas reizes, ņemot vērā to, ka iepriekšējais likumprojekts līdzīgā redakcijā tika atsūtīts atpakaļ no Valsts prezidenta puses vairākas reizes. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Visnotaļ politiskajiem spēkiem ir jāapzinās, ka saistībā ar minētajiem ierobežojumiem ir iespējams referendums - arī tādēļ, lai izvērtētu, cik lielā mērā Saeima darbojas sabiedrības interesēs un vai sabiedrība atbalsta šāda veida likumprojektu... šāda likumprojekta iniciēšanu un pieņemšanu.

Godājamie kolēģi! Es esmu ļoti daudzas reizes uzstājies attiecībā uz tiem ierosinājumiem, ko piedāvā valdošie, bet nu es gribētu runāt par procedūru.

Es nesen izpētīju Islandes jaunās konstitūcijas pieņemšanas gaitu... to, kādā veidā pieņemšanas procesā tika iesaistīta sabiedrība, lai uzzinātu tās viedokli. Piemēram, tika izveidots speciāls forums pirms jaunās konstitūcijas apspriešanas, kurā tika iesaistīti sociālie portāli, sabiedriskās organizācijas. Tas viss katru dienu tika publicēts internetā - šī foruma izveidotajā mājaslapā. Katrs iesūtītais dokuments... Un Islandes iedzīvotāju skaitu mēs varam arī lielā mērā salīdzināt ar iedzīvotāju skaitu, kāds ir Latvijā... Katrs dokuments, kas tika saņemts šajā forumā, tika nodots atklātībai, publicēts internetā; visiem *Facebook* un *Twitter* lietotājiem tika atļauta iespēja komentēt šāda veida iniciatīvas. Vēlāk tās tika nodotas ekspertiem, speciālistiem pētīšanai. Speciālistu atzinumi tika nodoti publiskai apspriešanai, tika veidotas vairākas organizācijas un konferences, kurās minētie jautājumi tika izdiskutēti.

Mani tiešām iepriecināja kārtīgas demokrātiskas valsts process, kurā tika lemts par būtiskiem jautājumiem attiecībā uz tautas suverēno varu konstitūcijas... jaunas konstitūcijas pieņemšanas aspektā.

Kas notiek pie mums? Referendums... politiķi sakāpina šo jautājumu, un tad automātiski izriet likumdošanas iniciatīva, kura pēc būtības pārskata tautas suverēnās varas institūtu, kura pēc būtības apgrūtina tā īstenošanu apstākļos, kad sabiedrība lielā mērā šā procesa apspriešanā netiek iesaistīta. Un tās ir sava veida divdomības, kas tiešām liek aizdomāties par patiesajām vērtībām, kuras viens vai otrs politiķis, kas sevi dēvē par demokrātu, patiesībā atbalsta.

Es tiešām aicinu visus aizdomāties, jo tad, kad tika radīta Latvijas Republikas Satversme, tautas nobalsošanas institūts tika pārņemts no Šveices - „pa tiešo". Mēs tiešām esam unikālā situācijā, un es nedomāju, ka mums šī unikālā situācija ir jāgrauj.

Es uzreiz norādīšu Čepānes kundzei uz viņas iespējamo demagoģiju jautājumā par to, ka, redziet, tur vienā valstī ir tā, bet citā valstī ir tā. Nu neder mums tie salīdzinājumi ne ar vienu, ne ar otru valsti! Mums der viens salīdzinājums - un tā ir Šveice. Satversmes sapulces dalībnieki un arī, teiksim tā, Satversmes autori šo institūtu bija pārņēmuši no Šveices „pa tiešo", ņemot vērā to augsto vērtību latiņu, ko tālaika Šveices demokrātija bija piedāvājusi saviem pilsoņiem. Tāpēc šajā gadījumā atteikties no tās pēc būtības, pat nepārskatot Satversmi, es domāju, savā veidā būtu pat divdomīgi apstākļos, kad likums „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu" jau tajā laikā paredzēja divpakāpju sistēmu attiecībā uz referendumu realizēšanas kārtību. Un es atgādināšu: sākumā bija tūkstotis parakstu, kuri bija nepieciešami, vēlāk - 10 tūkstoši parakstu, kuri bija nepieciešami, bet tagad tiek mēģināts panākt situāciju - vispār atteikties no šīs divpakāpju sistēmas, kura eksistēja un darbojās ilgāk, nekā vienam otram šeit, Saeimā, sēdošajam ir gadu.

Un šajā situācijā es tiešām aicinu nesteigties ar šo jautājumu. Es tiešām aicinu vairāk iesaistīt sabiedrību minētā likumprojekta apspriešanas procedūrā. Man tiešām... man netīk tas paātrinātais process un tā sasteigtā kārtība, acīmredzot lai Nacionālā apvienība pēkšņi nepārdomātu un neieņemtu vēl kādu trešo pozīciju saistībā ar šo. Un tā tiešām savā veidā uzskatāma par nedemokrātisku akciju apstākļos, kad šis parlaments pat nav saņēmis deleģējumu no tautas, lai veiktu šo ierobežojumu. Un būtiski ir tas, ka ir šīs sviras, kad, no vienas puses, sabiedrība, tauta, vienkārši referenduma ceļā var būt arbitra lomā un pateikt... atbildēt uz vienkāršu jautājumu - jā vai nē - par konkrēto likumprojektu. Bet, no otras puses, ir parlaments, kurš brīžiem ir nevarīgs, kurš brīžiem ir, teiksim tā, nespējīgs pieņemt kādus konkrētus lēmumus vai kurā iesniegtie likumprojekti mētājas kaut kādos Saeimas gaiteņos...

Šādos apstākļos šī institūta pastāvēšana tiešām ir nozīmīga, un es aicinu kolēģus neatbalstīt minēto likumprojektu... neatbalstīt šo regulējumu, kurš tiek piedāvāts, neatbalstīt šo pāreju, kura ir būtiski paaugstināta, jo argumentus, lai to akceptētu, es nesaskatu. Es tiešām aicinu to izvērtēt arī kopsakarā ar citu Eiropas valstu praksi, kad, piemēram, vai nu tiek atgriezts finansējums, kad sabiedrība izlieto šos līdzekļus, vai, piemēram, tiek izvērtēta situācija gadījumā, kad valsts uzticas saviem iedzīvotājiem un pieļauj nenotariālu parakstīšanos. Konkrētais referendums nepilsoņu jautājumā parāda, piemēram, arī Centrālās vēlēšanu komisijas lomu, kad Centrālā vēlēšanu komisija nu jau divus mēnešus bezspēcīgi un bezjēdzīgi vāc ekspertu atzinumus, lai pieņemtu lēmumu par minētā likumprojekta virzību. Un tas tiešām ir klasisks piemērs tam, ka ikvienu iniciatīvu nākotnē varētu ierobežot tiešām formālu un birokrātisku mērķu labā.

Es patiesi aicinu nebalsot „par" šo likumprojektu.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Valdim Liepiņam.

V.Liepiņš (RP).

Cienītā Saeimas priekšsēdētāja! Kolēģi! Es te ieklausījos Elksniņa kunga runā. Viņš runāja par demagoģiju, bet šinī gadījumā pieminēt Šveici ir tīrā demagoģija - Šveice ir galīgs izņēmums visā pasaulē. Tas, ka ar šo mēs it kā neuzticamies tautai, - tas ir galīgi demagoģisks apgalvojums. Es domāju, ka Elksniņa kungs un arī „Saskaņas Centrs" varētu beidzot saprast, ka šī ir parlamentārā iekārta. Un parlamentārā iekārta ir tāda, kas paredz, ka likumus pieņem parlamentā *(No zāles dep. J.Urbanovičs: „Nevajag jaukt divas lietas!")*; izņēmuma gadījumos - ļoti nopietnos gadījumos! - var noturēt tautas nobalsošanu (piemēram, par iestāšanos Eiropas Savienībā, kā arī par izstāšanos) par tādām lietām, kas ir absolūti fundamentālas. Kas ir noticis? Ir vienā ļoti demokrātiskā sistēmā paredzēta ļoti zema barjera, lai varētu rīkot tautas nobalsošanas - referendumus. Tas ir tādēļ, lai varētu būt pēc iespējas demokrātiski. Tā nelaime ir tā, ka daži Latvijas pilsoņi izmanto šo zemo barjeru, lai faktiski traucētu tautas attīstību. Mēs to varējām redzēt skaidri un gaiši referendumā, kurš ir noticis, bet kurā nebija nekādu iespēju panākt... iesniedzējiem nebija nekādu iespēju panākt tādu rezultātu, kādu viņi vēlējās.

Tas referendums, kas tagad it kā varētu notikt, - kādu labumu tas dos Latvijas tautai un Latvijai?

Es esmu vienkārši pārsteigts, ka Latvijas pilsoņi tās tiesības, kas viņiem ir dotas, lai mums būtu demokrātiska valsts, var izmantot tādā veidā, lai to demokrātiju traucētu un lai faktiski bremzētu Latvijas valsts attīstību. Kam tas nāk par labu? Man liekas, to jūs katrs varat paprasīt sev. Man atbilde ir ļoti skaidra, bet es atstāšu to jūsu sirdsapziņai.

Paldies.

Lūdzu, atbalstiet šo likumprojektu! *(Aplausi.)*

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātei Ilmai Čepānei.

I.Čepāne (VIENOTĪBA).

Kolēģi! Mēs šīs runas no opozīcijas puses esam dzirdējuši, man liekas, jau tuvu desmit reizēm. Un es tiešām bez jebkādas demagoģijas - Elksniņa kungs, atšķirībā no jums! - gribu teikt, ka mēs ar šo likumprojektu negrozām Satversmes 78.pantu; Satversmes 78.pantā ir paredzēti patiešām šie 10 procenti, kas ir nepieciešami, lai ierosinātu šo nobalsošanu par likumprojektu vai par Satversmes grozījumu projektu.

Agešina kungs! Mēs nevaram runāt par pirmo vai pēdējo vietu Eiropā šajā ziņā, jo Eiropā vispār tāda kārtība kā pie mums ir tiešām, kā teica Liepiņa kungs, tikai Šveicē, bet gan tikai attiecībā uz konstitūcijas grozīšanu. Šeit nav obligāto referendumu par likumprojektu iesniegšanu vai par kāda likuma grozīšanu. Ja mēs runājam par to, ka mēs šeit ierobežojam tautas demokrātiju saistībā ar 2.pantu, jo patiešām suverēnā vara pieder tautai, es negribētu šeit salīdzināt Latvijas pilsonisko sabiedrību ar Šveices pilsonisko sabiedrību, es tikai aicinu jūs izlasīt Konstitucionālo tiesību komisijas, kas tika izveidota pie Valsts prezidenta, viedokli

par Latvijas valsts konstitucionālajiem pamatiem un neaizskaramo Satversmes kodolu, galasecinājumus. Protams, labi būtu, ja jūs visu to izlasītu. Un šo galasecinājumu 383.punktā ir teikts sekojošais, proti: „Tas, ka tautas suverēnā griba nedrīkst tikt ierobežota, neiztur kritiku tautas suverenitātes jēdziena vēsturiskās attīstības kontekstā. Īstenojot konstitucionālo varu, tauta pašierobežojas. Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversme tautai uzliek gan pozitīvus, gan negatīvus pienākumus, tādējādi noraidot tēzi par tautas gribas neierobežotību."

Es gribētu teikt, ka, ja jūs arī palasītu doktrīnas pēdējā laikā, runājot par šo tautas tiešo demokrātiju, tad... Doktrīna, ka ar formāli demokrātiskiem līdzekļiem valsts iekārtu drīkst likumīgā veidā iznīcināt, ir novecojusi, mūsdienu valststiesību teorijā tā vairs nepastāv. Šādas sakāvnieciskas konstitucionālās teorijas dominēja - atļaujiet man jums norādīt! - Vācijā pagājušā gadsimta divdesmitos gados, tā atvieglojot nacistu uzkundzēšanos. Līdzīga veida vecmodīgas teorijas, tikai nedaudz citādākā mērcē, pašlaik mums mēģina pasniegt arī atsevišķi opozīcijas pārstāvji...

Sēdes vadītāja. Parādnieka kungs un Kazākas kundze, varbūt jūs arī paklausītos?... Kazākas kundze un Parādnieka kungs, varbūt tomēr arī jūs sekosiet līdzi sēdei? *(No zāles dep. Dz.Ābiķis: „Aizdomīgi!")* Paldies.

Turpiniet, Čepānes kundze!

I.Čepāne. Paldies, man viņi netraucē, un es turpināšu!

Tātad, godātie kolēģi, es gribu šeit patiešām pakavēties vēl pie Latvijas Augstākās padomes gribas, un, proti, kuru šodien pārstāv, es varētu teikt, 4.maija Deklarācijas klubs. 4.maija Deklarācijas klubs šā gada maija sākumā ir uzrakstījis aicinājumu Valsts prezidentam, Ministru prezidentam un Saeimas frakcijām par Latvijas valsts un tautas pamatvērtību nosargāšanu un nostiprināšanu. Šajā klubā ir apvienojušies 4.maija Deklarācijas izstrādātāji un pieņēmēji, un viņi 13.punktā (es citēju) saka šādus vārdus: „Mēs aicinām sakārtot likumu „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu", dodot iespēju pilsoņiem izteikt viedokli nozīmīgos jautājumos, bet novēršot šī instrumenta izmantošanu politiskām provokācijām un valsts politisko pamatu apšaubīšanai." (Citāta beigas.)

Es, kolēģi, domāju, ka šie 30 tūkstoši līdz 2015.gadam ir samērīgi, jo tie ir 3 procenti no Latvijas pilsoņu skaita, bet 0,6 procenti ir nesamērīgi, un, manuprāt, lielākā „sāpe", īpaši runājot par „Saskaņas Centru", ir tā, ka šajā likumprojektā beidzot likumprojekta iesniedzēji tiek spiesti parādīt savu identitāti un ka beidzot notiek arī šo politisko procesu, proti, aģitācijas kontroles ierobežojumi un tiek noteikta arī pati kontroles procesuālā kārtība.

Es aicinu kolēģus atbalstīt šo likumprojektu. Tas neparedz tautas tiesību ierobežošanu. Šis likumprojekts ir ļoti daudz Saeimā diskutēts. Tas ir diskutēts arī sabiedrībā. Viena daļa piekrīt šim, bet ļoti liela daļa, tostarp arī mūsu vēlētāji, uzskata, ka mēs esam ļoti ilgi kavējušies ar šā likumprojekta pieņemšanu.

Paldies jums par uzmanību.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Andrejam Elksniņam, otro reizi.

A.Elksniņš (SC).

Godājamie kolēģi! Tiešām, noklausoties viena otra uzstāšanos, kļūst baisi, ka pēkšņi, izmantojot tādu kārtību, kāda ir pašlaik, mums te nacisti nāks pie varas.

Nu, nacisti diez vai, bet nacionālām partijām šādas tiesības gan būtu jāatstāj un jāizmanto. Tas ir viens.

Otrais. Te mums runā par Šveici un salīdzina mūsu pilsonisko sabiedrību ar Šveices pilsonisko sabiedrību, un tad, teiksim tā, vai mēs, Latvijas pilsoniskā sabiedrība, salīdzinot ar Šveici, plebeju bars šeit esam? Vai mēs aitu bars, kaut kādi plebeji esam, ja jūs salīdzināt? Tas patiesībā ir briesmīgi. Tas, ka jūs uzskatāt, ka cilvēkam vienīgā iespēja ir piedalīties vēlēšanās, par vienu vai par otru politisko partiju atdodot savu balsi. Viss! Tautas līdzdalība likumdošanas procesos ir beigusies.

Protams, jūs piedāvājat alternatīvu variantu: „Jūs varat griezties Saeimā tagad ar iesniegumiem, un tad mēs apskatīsimies!" Nu mēs redzam, kur tagad ir nonākušas tās iniciatīvas, kuras ir savākušas nepieciešamo parakstu skaitu. Komisijā! Kāds būs lēmums - vai tas būs atbalstīts vai neatbalstīts? Tāds ir retoriskais jautājums.

Bet es tomēr aicinu jūs pievērst tam uzmanību un beidzot saprast, ka suverenā vara valstī pieder Latvijas tautai *(No zāles dep. I.Čepānes un dep. J.Reira starpsaucieni: „Izlasi!...")*, ka tā kārtība, kāda ir bijusi un kāda ir dotajā brīdī... kāda visus šos ilgos laikus ir eksistējusi, ir atbilstoša. Ja jūs uzskatāt, ka parlamentārā valstī... ka tikai tas, ka mums iekārta ir parlamentārā demokrātija, automātiski liecina par to, ka tautas suverēnajai varai ir ierobežojumi, - ka tas ir arguments, nu tad tiešām, Čepānes kundze, es jūs aicinu gudrākas grāmatas varbūt palasīt un doktrinālā līmenī varbūt izpētīt vienu vai otru jautājumu attiecībā uz tautas līdzdalību politiskajos procesos.

Tiešām, Eiropas liberālajā telpā Eiropas politiķi domā, kā palielināt tautas līdzdalību likumdošanas procesos. Ko mēs domājam? Mēs domājam par to, ka vajag šos likumdošanas procesus un tautas līdzdalību šajos procesos samazināt. Mēs ejam pretējā virzienā! Un, ja jūs salīdzināt Šveices pilsonisko sabiedrību ar mūsu valsts pilsonisko sabiedrību, tad... Nu, patiesībā tā ir jūsu necieņa pret mūsu pašu tautu, jo jūs ejat pretējā virzienā tiem procesiem, kuri norisinās Eiropā. *(No zāles dep. J.Reirs: „Jūs balsojāt pret petīcijām!" un dep. I.Čepāne: „Jūs necienāt!...")* Ja Liepiņa kungs uzskata, ka šāda veida iniciatīvas ir ierobežojamas... Tiešām, - manā skatījumā, nav neviena jautājuma, kurā Reformu partija varētu savākt 10 tūkstošus parakstu. *(No zāles dep. I.Čepāne: „Partijām nav jāvāc!")* Un šajā situācijā jūs rokat kapu demokrātijai un arī tautas tiesībām iniciēt vienu vai otru jautājumu.

Konstitucionālo tiesību komisijas atzinums - vērtīgs dokuments... Un jūs tam klanāties un akli ticat! Jūs palasiet varbūt ārvalstu speciālistu - ārvalstu latviešu, kuri strādā ārvalstu universitātēs, - atzinumu attiecībā uz, piemēram, pilsoņu... nepilsoņu referendumu, kurš ir iesniegts Centrālajā vēlēšanu komisijā! Man interesanti ir tas, ka jūs, savā, tā teikt, burkā vāroties, nodarbojaties tikai ar tiem jautājumiem, kas jums ir aktuāli, un nodarbojaties tiešām ar politisko demagoģiju, ignorējot šā institūta vēsturisko attīstību un sistēmiski pētot tā darbību kopā ar citiem institūtiem. Mēs nerunājam šajā jautājumā tiešām par Satversmes grozījumiem. Mēs runājam par atsevišķu likumprojektu. Un te gan jums būtu jāieklausās un jāatzīst, ka jūsu piedāvātā koncepcija neiztur kritiku.

„Mēs atbalstām tos ierosinājumus, kuri attiecināmi uz iniciatīvas grupām, uz finanšu kontroli." Nav par to runa! Runa ir par to, ka zem šiem lozungiem jūs ierobežojat tautas iniciatīvas tiesības un formāli, birokrātiski radāt to mehānismu, kas lielā mērā liegs veicināt un realizēt Latvijā referendumus.

Paldies. *(SC frakcija aplaudē.)*

Sēdes vadītāja. Paldies.
Vārds deputātei Danai Reizniecei-Ozolai.

D.Reizniece-Ozola (ZZS).

Labrīt, kolēģi! Deputātes Čepānes kundzes demagoģijas meistarība tiešām ir lieliska! Mums, jaunajiem deputātiem, vēl jāpamācās. *(No zāles dep. A.Loskutova un dep. I.Čepānes starpsaucieni.)* Vai, Čepānes kundze, opozīcija tiešām jums pārmet, ka jūs grasāties Satversmi mainīt? Nevienu brīdi tā nav teikts!

Tas, ko mēs uzsveram, - ka jūs ar šo speciālo likumu grozāt kārtību tā, ka referendumi Latvijā būs nereāli. Vai tiešām opozīcijas galvenais pārmetums jums ir par periodu līdz 2015.gadam? Nē! Mēs uztraucamies par to, kas notiks pēc 2015.gada, kad, kā jūsu likumprojekts paredz, pašai tautai būs jāsavāc vairāk nekā 150 tūkstoši parakstu, apmaksājot šo pasākumu.

Kolēģi! Taisnība, ka mēs ļoti un ilgi jau strādājam ar šo likumprojektu - pat pārāk ilgi! Bet vēl sliktāk ir tas, ka mēs ļoti nekvalitatīvi ar šo likumprojektu strādājam. Vakardien Juridiskajā komisijā mēs strādājām ar grozījumiem Bāriņtiesu likumā, un tikai tad attapās komisija, ka neviens patiesībā bāriņtiesām nav pajautājis, vai tās var un grib pildīt šajā tautas nobalsošanas likumprojektā paredzēto funkciju, ka tām ir jāapstiprina paraksti. Pašas bāriņtiesas uz Latvijas Pašvaldību savienības jautājumu (viņi iedomājās to pajautāt, Juridiskā komisija - ne!) atbild, ka tā nav to tiešā funkcija, ka bāriņtiesa ir aizgādības un aizbildnības institūcija un ka šāda parakstu apliecināšana būtu pārāk liels slogs to ikdienas darbā. *(No zāles dep. J.Reirs: „Jau tagad likumā paredzēts!")* Bet deputāti skatās tikai uz kaut kādiem populistiskiem priekšlikumiem, kā it kā atvieglot parakstu vākšanu, nemaz nedomā par iespēju pajautāt bāriņtiesām *(No zāles dep. J.Reirs: „Jau tagad likumā paredzēts!")*, vai tas tehniski ir iespējams. Jautājums - vai pašvaldību intereses tiek ņemtas vērā?

Tā ka ir bijis ļoti nekvalitatīvs darbs pie šī likumprojekta.
Es aicinu nevis steigties, bet padomāt arī par kvalitāti.
Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.
Vārds deputātei Ilmai Čepānei, otro reizi.

I.Čepāne (VIENOTĪBA).
Kolēģi! Paraksti nav jāvāc politiskajām partijām, Elksniņa kungs! Paraksti ir jāvāc tautai! Tas ir pirmkārt.

Otrkārt, es nevienu mirkli neesmu vēlējusies noniecināt savu tautu. *(No zāles dep. A.Elksniņš: „Bet jūs to izdarījāt!")* Es teicu, ka es nesalīdzināšu ar to pilsonisko sabiedrību, kāda tā ir Šveicē. Es nesalīdzināšu politisko situāciju šodienas Šveicē ar politisko situāciju Latvijā pēc 50 gadu ilgas okupācijas un šodien notiekošajiem procesiem.

Ja mēs runājam par pilsonisko sabiedrību, tad jūs mani uz to izprovocējāt, jo... Es arī esmu pētījusi šo referendumu vēsturi, un es nevaru iedomāties, ka Šveicē varētu notikt tāds gadījums, kāds notika savulaik Latvijā. Proti, pirms nepilniem 10 gadiem notika parakstu vākšanas procedūra Satversmes grozījumu projektam par tautas vēlētu prezidentu. To ierosināja politiskā apvienība „Centrs". Es pat neatceros, kas tajā „Centrā" toreiz bija... kādas partijas ietilpa. Un kas notika? Centrālajai vēlēšanu komisijai tika iesniegti 10 587 personu paraksti Satversmes grozījumu projektam. Taču pēc iesniegto parakstu pārbaudes Centrālā vēlēšanu komisija konstatēja, ka iesniegto parakstu skaits ir nepietiekams parakstu vākšanas uzsākšanai. Un kādu iemeslu dēļ, kā jūs domājat, Elksniņa kungs? Vai Šveices pilsoniskajā sabiedrībā kaut kas tāds varētu notikt? Proti, 4 tūkstoši parakstu bija viltoti. *(No zāles dep. J.Reirs: „Kauns!")*

Un līdz ar to, kolēģi, es izteikšu savu personisko viedokli. Es neteikšu VIENOTĪBAS, bet gan savu viedokli: ja jūs reiz tā vēlaties, tad, lūdzu, ejiet un prasiet Satversmes 72.pantā noteiktajā kārtībā, lai Valsts prezidents liek referendumu likuma grozījumu uz referendumu. Tās ir jūsu tiesības! Un jūs to varat darīt. Un tad mēs patiešām skaidri redzēsim, kas notiks *(No zāles dep. A.Elksniņa starpsaucieni; dep. I.Grigule: „Vērsīsimies Eiropā!")* -, vai sabiedrība atbalstīs šo priekšlikumu vai sabiedrība atbalstīs šo, manuprāt, samērīgo likuma regulējumu.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītāja. Paldies.
Vārds deputātam Valdim Liepiņam, otro reizi.

V.Liepiņš (RP).
Cienītā Saeimas priekšsēdētāja! Kolēģi! Pavisam īsi. Es gribu teikt tā, ka demokrātijai ir tiesības sevi aizstāvēt. Ja šīs tiesības kāda grupa tajā demokrātijā, kurā viņa dzīvo, apdraud, tad demokrātijai ir tiesības sevi aizsargāt. Man jādomā tieši par „Saskaņas Centru" un viņu atbalstītājiem, un Ždanokas kundzi arī. Kādā veidā, kā jūs domājat, jūs veicināt demokrātiju Latvijā? Jūs faktiski izmantojat ieroci, lai Latviju destabilizētu. *(No SC frakcijas: „Marasms!")* Un jums vajadzētu par to ļoti nopietni padomāt, kādiem mērķiem jūs īstenībā kalpojat. Varbūt tieši saistībā ar jūsu rīcību un ar jūsu atbalstītāju rīcību Saeima ir spiesta pieņemt šādu likumu, kas padara referendumu rīkošanu nopietnāku, nevis tā, ka to var ikdienā izmantot kā jautājumu, kas faktiski neveicina demokrātiju Latvijā.
Elksniņa kungs pieminēja arī Eiropas praksi. Pasakiet, lūdzu, vēl vienu valsti Eiropā, kur ir tādi tautas nobalsošanas likumi kā mums, kuri ir tik liberāli! Tās ir nobriedušas demokrātijas, un viņi ir izslimojuši tās slimības jau sen un nonākuši pie stabilas demokrātijas... pie demokrātiskas sistēmas. Kā es jau minēju, Šveice ir izņēmums, un tās pieminēšana mūsu un pārējo Eiropas valstu kontekstā, manā uztverē, ir tīrā demagoģija.

Tā ka es vēlreiz lūdzu jūs atbalstīt šo likumprojektu.

Sēdes vadītāja. Paldies.
Vārds deputātei Inesei Lībiņai-Egnerei.

I.Lībiņa-Egnere (RP).

Godātie kolēģi! Manuprāt, šis nu gan būs tas likumprojekts, kuru mēs visi pārzināsim un varēsim par to gan iestāties, gan kritizēt tad, kad šis likumprojekts tiks pieņemts galīgajā lasījumā, un es ceru, ka reiz tas arī stāsies spēkā. Un, no tāda viedokļa raugoties, protams, šis

likumdevēju darbs ir uzteicams, jo mēs tik tiešām parlamentāri debatējam un iedziļināmies lietas būtībā. Bet, lai šī „vecā plate", kas visu laiku te skan ap šo likumu, varbūt tomēr ņemtu saturisku virzību, es vēlētos teikt, ka likumam nav tikai burts, bet likumam ir arī jēga un mērķis. Un mēs šeit runājam par konkrēta Satversmē nostiprināta tiesību institūta procesuālo kārtību. Kā tad mēs noskaidrosim, vai viena desmitā daļa Latvijas pilsoņu vēlas vai nevēlas, lai Latvijā notiktu referendums par likuma grozījumu projektu vai par Satversmes grozījumu projektu, - par to jau ir jautājums. Šeit nav jautājums par Šveici vai Veimāras republiku, kura tik tiešām bija tāds kā vadmotīvs tobrīd, kad, izveidojot Latvijas valsti, tika veidota Satversme. Neviens par to nešaubās. Un man ir bijusi tā iespēja studēt arī Šveices tiesības, to skaitā Šveices konstitucionālās tiesības. Esmu gatava arī Elksniņa kungam, ja nepieciešams, tādu plašāku priekšlasījumu par to veikt, bet... nu, es domāju, ne jau par to ir strīds.

Jā, šeit likumā ir nepieciešami uzlabojumi, mēs par to esam diskutējuši, un es vēl jo vairāk iestājos par to, ka mēs nevis ejam prom no Šveices, bet ejam Šveices virzienā, jo nav tā, ka Šveices bērnudārzos un kultūras namos Šveices pilsoņi ar pasītēm kabatā vēlas saņemt zīmodziņus un spiedodziņus par to, kādas tautas nobalsošanas iniciatīvas viņi vēlētos rosināt. Šveicē šī sistēma ir sakārtota, un Šveicē tik tiešām šādas procesuālās kārtības par dažāda skaita parakstu iepriekšēju savākšanu, lai varētu rīkot referendumu, nav.

Tāpat Šveicē ir arī iniciatīvas grupa, tāpat Šveicē ir arī aģitācijas kontrole. Mēs tik tiešām nevis ejam prom no Šveices, bet ejam Šveices virzienā. Un...

Sēdes vadītāja. Elksniņa kungs, varbūt jūs paklausīsieties par Šveices piemēru? *(No zāles dep. J.Urbanovičs: „Mēs debatējam par šo pašu tematu!")*

I.Lībiņa-Egnere. Un es tiešām vēlos aicināt... aicinu domāt un runāt par to, ka šis ļoti svarīgais mūsu Satversmes regulējums, ka mēs noskaidrojam vienas desmitās daļas Latvijas pilsoņu patieso vēlmi un samērojam to gan ar valsts budžeta iespējām, gan ar pārējo nodokļu maksātāju samērīgām interesēm... Maksāt par to, lai noskaidrotu vienas desmitās daļas vēlētāju gribu, - tas ir nostiprināts procesuāli pareizā kārtībā likumā, kurš saucas „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu". Par to arī aicinu diskutēt, bet visu pārējo atstāsim Šveicei un atstāsim tik tiešām varbūt, nu, tām debatēm, kur... Nu, katrai politiskajai partijai, it īpaši „Saskaņas Centram", ir savas dzirdīgās ausis attiecībā uz demokrātiju, attiecībā uz debašu kultūru un attiecībā uz tiem argumentiem un to argumentu patiesīgumu, kurus mēs izmantojam.

Paldies. *(Aplausi.)*

Sēdes vadītāja. Paldies.

Debates turpināsim pēc pārtraukuma.

Pirms mēs reģistrējamies, vārds **paziņojumam** deputātam Viktoram Valainim.

V.Valainis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Pēc brīža, pulksten.10.30, Dzeltenajā zālē tiekas deputātu grupa sadarbībai ar Ēģiptes parlamentu.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Lūdzu zvanu! Lūdzu deputātu klātbūtnes reģistrācijas režīmu! Kamēr tiek gatavoti reģistrācijas rezultāti, vārdu **paziņojumam** vēl lūdz, kā es sapratu, deputāte Elīna Siliņa.

E.Siliņa (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Labdien, kolēģi! Aicinu uz Publisko izdevumu un revīzijas komisijas sēdi pēc piecām minūtēm Sarkanajā zālē... uz īsu 20 minūšu sēdi. Paldies.

Sēdes vadītāja. Vārds Saeimas sekretāra biedram Jānim Vucānam reģistrācijas rezultātu nolasīšanai.

J.Vucāns (11.Saeimas sekretāra biedrs).

Godātie kolēģi! Nav reģistrējušies: Augusts Brigmanis... nav zālē, Ina Druviete... nav, Kārlis Eņģelis... nav, Andrejs Klementjevs... ir zālē, Ivans Klementjevs... nav, Ilmārs Latkovskis... nav, Sergejs Mirskis... nav, Romāns Naudiņš... nav, Aleksandrs Sakovkis... nav, Raimonds Vējonis... arī nav.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Pārtraukums līdz pulksten 11.00.

(Pārtraukums.)

Sēdi vada Latvijas Republikas 11.Saeimas priekšsēdētāja
Solvita Āboltiņa.

Sēdes vadītāja. Cienījamie kolēģi! Lūdzu, ieņemiet vietas! Turpinām Saeimas 25.oktobra sēdi.
Tātad pirms pārtraukuma mēs sākām skatīt likumprojektu „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu”” pirmajā lasījumā un bijām uzsākuši debates par šo likumprojektu.

Tātad turpinām debates. Vārds deputātam Borisam Cilevičam.

B.Cilevičs (SC).

Cienījamie kolēģi! Es nerunāšu par konstitucionālo tiesību finesēm. Es gribu pateikt dažus vārdus par šīs diskusijas stilu. Godīgi sakot, man ļoti nepatīk tā augstprātība, ar kādu koalīcijas pārstāvji pārmet opozīcijai, ka, redz, jūs neko nezināt, ka tā ir demagoģija, ka jums vajadzētu pamācīties un tā tālāk.

Mani īpaši sarūgtināja Liepiņa kunga uzstāšanās, jo es labi atceros, ka vēl pavisam nesen no šīs pašas tribīnes Liepiņa kungs apgalvoja, ka viņam un viņa partijai visi Latvijas pilsoņi ir vienlīdzīgi. Taču tagad no šiem argumentiem ir redzams, ka tā tas nav. Ka šo grozījumu mērķis ir panākt, lai tie neapzinīgie, „sliktie” Latvijas pilsoņi nevarētu ierosināt referendumus par lietām, kuras tie gudrie, „pareizie”... koalīcija uzskata par nevajadzīgām. Un nevajag pamācīt mūs, kas ir demokrātija! Piedodiet, kolēģi, bet ir vispārzināms fakts, ka tieši valdošās partijas vienmēr cenšas demokrātiju kaut kā sašaurināt un ierobežot un ka tieši opozīcija vienmēr iestājas par demokrātiju, tāpēc ka opozīcija tikai demokrātijas apstākļos var kaut ko panākt.

Tātad šie pārmetumi absolūti nav vietā.

Un, Liepiņa kungs, piedodiet, ka man par to jums jāatgādina, bet es, piemēram, neatbalstu referenduma ideju par nulles pilsonības variantu, taču es noteikti iestājos par to cilvēku tiesībām ierosināt šo referendumu, kuri atbalsta šo ideju. Tā ir demokrātija. Vai ne?

Un tā augstprātība nav auglīga, nav lietderīga. Vai mums būtu jāatgādina, cik zems ir varas reitings, cik zema ir tautas uzticība varai? Šajos apstākļos vienīgais veids, kā mēs varam paaugstināt šo uzticību vēl plašāk, ir tautu vēl aktīvāk iesaistīt lēmumu pieņemšanā. Mēs darām tieši pretēji!

Un, protams, var jau nodarboties ar „smadzeņu skalošanu", var skaidrot, ka, redziet, tur tie, Latvijai naidīgie spēki, kaut ko kārtējo reizi grib tur... Tās ir sazvērestības teorijas, ienaidnieku meklēšana zem gultas. Nu, jā, tas ir jūsu jājamzirdziņš, tas jums labi padodas, bet cilvēki taču saprot, ka galu galā tie ierobežojumi, kas šobrīd tiek attiecināti it kā uz tiem „sliktajiem", rīt tiks attiecināti arī uz tiem „labajiem".

Jā, var būt, ka mums tiešām ir ļoti progresīva un ļoti dāsna likumdošana attiecībā uz referendumu ierosināšanu, un mums jālepojas ar to. Tas ir jāsaglabā un jāattīsta, nevis jāmēģina tomēr pazemināt šīs tautas iesaistīšanas iespējas, lai būtu tā, kā tas ir dažās citās demokrātiskās valstīs. Tur šīs interpretācijas var būt visādas, bet lietas būtība ir pilnīgi skaidra. Šobrīd jūs piedāvājat ļoti būtiski sašaurināt Latvijas pilsoņu iespējas tieši iesaistīties likumdošanas veidošanā, tieši iesaistīties lēmumu pieņemšanā, un jūs... nu, to vienkārši nav iespējams pierādīt, ka tā tas nav.

Un tas, uz ko jūs atsaucāties attiecībā uz tām petīcijām un uz citām aktivitātēm gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līmenī... Šeit ir runa par kaut ko pilnīgi citu! Pat tad, ja tiks savākti tie miljoni parakstu, lai Eiropas Parlaments izskatītu priekšlikumu, tik un tā tur nebūs balsojuma. Eiropas Parlaments var vienkārši noraidīt šo priekšlikumu, un cauri. Tas pats ir ar to iniciatīvu - tautas iniciatīvu -, ko jūs... ko mēs tagad iestrādājam Kārtības rullī. Ir fundamentāla atšķirība starp tiesībām izteikties, ko jūs tagad cenšaties paplašināt, un tiesībām ietekmēt lēmumu pieņemšanu, ko jūs tagad cenšaties sašaurināt. Un es diemžēl domāju, ka to vienkārši... nu nav iespējams interpretēt citādāk!

Tāpēc es ļoti labi saprotu, ka jums ir vienīgais veids - izplatīt kaut kādas baumas, dot kaut kādus mājienus. Es atkal dzirdu, ka „Saskaņas Centrs" kaut ko izdomājis, kaut ko sliktu ierosina... Piedodiet, Liepiņa kungs, vai jūs piekrītat tam, ka „Saskaņas Centra" vēlētāji ir tādi paši Latvijas pilsoņi kā jūsu vēlētāji? Un, ja tā tas ir, tad uz kāda pamata jūs publiski apmelojat šos cilvēkus? Ja jums ir pierādījumi, - lūdzu! Ir Drošības policija, SAB un tā tālāk. Bet tagad jūs izmantojat savas deputāta tiesības, lai vienkārši izplatītu melīgu informāciju par Latvijas pilsoņiem.

Es domāju, ka tā nav atbildīga politiķa cienīga rīcība.

Pēdējais, ko es gribu atgādināt, - ka tie 30 tūkstoši, kas tagad ir paredzēti, ir tikai pirmais solis un ar 2015.gadu vispār ir paredzēts pirmo posmu atcelt. Tas faktiski padarīs referendumus par neiespējamiem. „Saskaņas Centrs" to neatbalsta.

Es uzskatu, ka mēs ļoti skaidri izklāstījām savus argumentus, un es ļoti aicinu visus koalīcijas deputātus tomēr atturēties no politiķu necienīgiem argumentiem un necienīgas uzvedības.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātam Atim Lejiņam.

A.Lejiņš (VIENOTĪBA).

Godātais Prezidij! Cienītās deputātes! Godājamie deputāti! Mēs te ļoti slavējam Šveici. Vai kāds man var pateikt, kad sievietes Šveicē ieguva balsstiesības... balsošanas tiesības? Piedodiet, 1971.gadā! Tas nozīmē, ka līdz 1971.gadam puse tautas nevarēja balsot. Un te nu ir tā lieliskā pilsoniskā sabiedrība!

Kad Latvijā sievietes ieguva balsošanas tiesības? Līdz ar neatkarības dibināšanu 1918.gadā! Tā ka šad tad mēs arī esam priekšā.

Pēc visiem tiem argumentiem, ko „Saskaņas Centrs" izvirza pret šito priekšlikumu, man jāsaka: Zviedrijā nu gan gandrīz nav demokrātijas, tur nav pilsoniskās sabiedrības un vispār tauta nīkst nabadzībā un apspiestībā! Man bija tas prieks vai gods dzīvot Zviedrijā kādus 20 gadus, un - sitiet mani nost! - es nevaru atcerēties vairāk kā vienu tautas nobalsošanu, vienu referendumu. Es zinu, ka ir bijuši vairāki... Un tas, starp citu, bija par kodolenerģiju. Es zinu, ka ir bijuši vairāki... Bija, piemēram, par to, kur likt mašīnā stūri - labajā pusē vai kreisajā pusē -, vai turpināt braukt pēc angļu modes - pa nepareizo ielas pusi - vai braukt tā kā kontinentā - pa pareizo pusi. Un ir bijuši arī referendumi par kaut kādiem pensiju fondiem.

Tātad tas arguments, ka bijuši ļoti daudzi un liberāli referendumi... tas vienkārši „netur ūdeni"... Nu, citās valstīs... Tepat Skandināvijā, kur dzīvo daudz labāk nekā mēs un kur ir daudz augstāka demokrātijas pakāpe, un kur ir pilsoniskā sabiedrība tāda, ka nu!... nu, tur nenotiek referendumi. Ir pieci seši referendumi, kas ir notikuši kopš Otrā pasaules kara beigām. Nu tā tas ir! Turklāt tie ir konsultatīvi, tiem nav likuma spēka. Tie ir konsultatīvi referendumi. Un es redzu, ka Igaunija iet to pašu ceļu. Igaunijā kopš 1991.gada, cik es zinu, ir divi trīs referendumi *(No zāles dep. I.Čepāne: „Divi! Divi!")* bijuši - un tas ir viss! Un, protams, tad rodas jautājums: vai viņi dzīvo sliktāk par mums? Nu, piedodiet! Tā gluži nav!

Es zinu, ka, piemēram, Kalifornijā, kur ļoti daudz referendumu notiek par katru jautājumu, tie jau kļuvuši par parodiju, starp citu. Piemēram, tauta ir pieņēmusi ļoti populistisku lēmumu, ka nav jāmaksā nodokļi, un tā tālāk, un tagad cilvēki tur ir nelaimīgi ar visiem šitiem referendumiem... pilnīgi zaudējuši uzticību.

Beigu beigās es gribu pateikt arī „Saskaņas Centram": nu, lūdzu, ja jums nepatīk... jums, Elksniņa kungs, jā... Varētu paklausīties, ja... Elksniņa kungs... Elksniņa kungs! Elksniņa kungs! *(No zāles dep. A.Elksniņš: „Atkārtojiet, atkārtojiet, lūdzu!")* Es jums gribu piedāvāt vienu lielisku demokrātisku iespēju. Ja jums nepatīk, lūdzu, vērsieties Satversmes tiesā! Ir tādas demokrātiskas tiesības Latvijā.

Sēdes vadītāja. Paldies.

Vārds deputātei Rasmai Kārkliņai.

R.Kārkliņa (VIENOTĪBA).

Cienījamie kolēģi! Es gribu minēt vairākus aspektus, bet, sekojot Lejiņa kunga nupat teiktajam argumentam, es gribu vēlreiz uzsvērt, ka salīdzinošā skatījumā Latvijā ir ārkārtīgi plašas referenduma iespējas. Eiropā pēc Šveices mēs esam vislielākā referendumu valsts. Referendumi pie mums var notikt septiņos dažādos veidos. Vienu no tiem mēs nesen gandrīz piedzīvojām - tad, kad trešā daļa no Saeimas deputātiem vērsās pie Valsts prezidenta, lai neizsludina iepriekšējo šī likuma versiju. Tā ka arī tas ir viens veids, kā tauta var nonākt pie referenduma. Taču ir arī, kā mēs zinām, vēl citi veidi. Tagad tas jautājums... argumenti, kas te ir izskanējuši, ka šī mūsu maiņa, mazā maiņa, pašreizējā likumā par referendumu it kā padarīs referendumu neiespējamu, tādā ziņā ir galīgi garām.

Otrs jautājums. Man ir ļoti svarīgs un svēts arī Satversmes 2.pants, kas šeit bieži tiek pieminēts: „Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai." Bet ko tas īsti nozīmē? Kas ir Latvijas tauta? Vai tie ir šie 0,6 procenti, kas šobrīd ar 10 tūkstošiem parakstu var rosināt referendumu, vai tie ir vismaz tie 10 procenti, kas ir minēti Satversmē kā tie, kas principā var rosināt tautas nobalsošanu?

Skaitliskā ziņā noteikumu par to, kas demokrātijā ir tautas gribas īstenotājs, demokrātijā ir ļoti daudz. Es jums minēšu vēl vienu piemēru. Kā jūs zināt, Saeimā ievēlē tikai partijas un deputātus, kas pārsnieguši 5 procentu slieksni. Tas arī ir viens skaitlisks slieksnis, kas ir ieviests nevis tādēļ, lai gremdētu demokrātiju, bet gan tādēļ, lai to padarītu rīcībspējīgu. Tā ka, ja mēs tagad mainīsim šo slieksni attiecībā uz tautas referendumu ierosināšanu uz 30 tūkstošiem balsu, tad tas vēl arvien procentuāli ir ļoti mazs skaits no visas tautas.

Es vēl gribu minēt arī vispārējo līdzdalības kultūru Latvijas politiskajā sistēmā. Ir ļoti daudz veidu, kā Latvijā pilsoniskā sabiedrība un atsevišķi pilsoņi var līdzdarboties visādos politiskos procesos, ieskaitot likumu veidošanu. Mēs pagājušajā gadā jau rosinājām, vai ir iespēja iesniegt kolektīvos iesniegumus Saeimai. Tas ir viens veids. Bet ir arī ļoti daudz citu.

Latvijā ir ļoti izvērsti likumi par to, ka ir sabiedriskās apspriešanas par daudziem nopietniem likumiem. Piemēram, par Teritorijas attīstības plānošanas likumu, par ietekmi uz vidi, un nupat mēs piedzīvojām, ka par jauno Nacionālo attīstības plānu bija sabiedriskas apspriešanas visos Latvijas reģionos, bija iespējas piedalīties ar saviem iesniegumiem portālos un arī darba grupās. Piemēram, par Nacionālo attīstības plānu individuāli ieteikumi bija pāri par 1000, pilsoņi izteicās, ko viņi gribētu šeit redzēt - kādas izmaiņas.

Ir vēl ļoti daudz arī citu veidu. Piemēram, kā jūs esam ievērojuši, kolēģi, katram likumprojektam beigās ir jautājums: kādā veidā sabiedrība piedalījās likuma veidošanā? Arī tur mums ir pieredze, jo mēs aicinām gan pilsoniskās biedrības, gan individuālus ekspertus uz mūsu komisijām un citām sēdēm. Tā ka to, it kā Latvijā būtu mazas politiskās līdzdalības iespējas mūsu pilsoņiem, es pilnīgi gribu atspēkot. Tas tā nav! Un mēs varam atrast vēl zināmus citus veidus, kā to pilnveidot.

Bet, vēlreiz atgriežoties pie pašreizējā likuma, es domāju, ka arī tas ir atbalstāms, un mēs esam jau ļoti daudz par to runājuši un gājuši šurp un turp. Es aicinu beidzot šo likumprojektu apstiprināt un tādā ziņā stiprināt arī šo instrumentu, piemēram, ar papildu noteikumiem par aģitācijas kontroli, par likumības kontroli un tā tālāk.

Paldies.

Sēdes vadītāja. Paldies.
Vārds deputātam Kārlim Seržantam.

K.Seržants (ZZS).

Labrīt vēlreiz! Kad šeit no tribīnes dzirdu deputāta Liepiņa argumentus, tad, nu, tāda sajūta ir, ka taisni žēl, ka Saeimā neļauj ieročus ienest; gribētu ņemt un nošauties kā valsts nodevējs. *(No zāles: „Ej nu!")*

Bet kas ir tas, ko mēs šajā likumā atbalstām, un kas ir tas, ko mēs neatbalstām? Mēs atbalstām pilnīgi visu. Vai 30 tūkstošus mēs atbalstām? Atbalstām! Finanšu kontroli mēs atbalstām? Atbalstām, protams, jo... Atcerieties, - kad bija tas variants, kas paredzēja atstāt tos 10 tūkstošus, tieši mēs bijām „pret" un teicām, ka vajag 30 tūkstošus pirmajā kārtā. Vienīgais, pret ko mēs esam, ir tas: 150 tūkstoši pēc 2015.gada. Jo tik mazā valstī kā Latvija 150 tūkstošus savākt ir ļoti nereāli, grūti. Un, ja šeit mēs dzirdējām runātājus, kurus tiešām uztrauc valsts, teritorija, valoda, tad, izmantojot gadījumu, es atkal gribu pajautāt: nu, kur tad ir palikuši tie negrozāmie Satversmes panti, par kuriem Konstitucionālo tiesību komisija, kuru te nemitīgi piesauc, savu slēdzienu deva jau septembra sākumā? Kur ir? Es domāju, ka tos pieņemt būtu desmit reizes vienkāršāk. (Sarunas zālē. No zāles dep. I.Čepāne: „Gluži otrādi!")
Ko, lūdzu? Jā... un pēdējais. Lejiņa kungs, paldies par informāciju par Šveici. Es tagad esmu šīs valsts fans. (Starpsaucieni no zāles, smiekli.)

Sēdes vadītāja. Paldies.
Debates slēdzu. Vai komisijas vārdā Čepānes kundze vēlas ko piebilst?
Lūdzu zvanu! Balsosim par likumprojekta „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu"" apstiprināšanu pirmajā lasījumā! Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu rezultātu! Par - 52, pret - 37, atturas - nav. Likumprojekts pirmajā lasījumā atbalstīts.
Lūdzu noteikt priekšlikumu iesniegšanas termiņu otrajam lasījumam un otrā lasījuma laiku.

I.Čepāne. Godātie kolēģi! Priekšlikumu iesniegšanas termiņš - 30.oktobris. Paldies.

Sēdes vadītāja. Un izskatīšana? Saeimas 8.novembra sēdē.

I.Čepāne. Jā. Paldies.

Sēdes vadītāja. Citu priekšlikumu nav. Tātad priekšlikumu iesniegšanas termiņš - 30.oktobris, izskatīšana - Saeimas 8.novembra sēdē. Paldies.